

СЕКЦІЯ «ФІНАНСОВЕ ТА ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРА»

УДК 336.14

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РЕФОРМУВАННЯ МІЖБЮДЖЕТНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

*Сіренко Н. М., доктор економічних наук, професор,
Полторак А. С., кандидат економічних наук
Миколаївський національний аграрний університет*

Серед основних проблемних аспектів архітектури сучасної бюджетної системи є збереження її вертикального виміру. Саме міжбюджетні відносини на даному етапі є підґрунтям негативних явищ, характерних для сектору публічних фінансів, та виступають найслабшою ланкою всієї бюджетної системи України.

Проблемі необхідності реформування бюджетної системи в Україні у своїх дослідженнях приділяли увагу: О. О. Молдован, Я. А. Жаліло, О. В. Шевченко [1] – під час висвітлення можливостей та ризиків у процесі побудови нової архітектури бюджетної системи України; О. А. Єгорова [2] – у процесі аналізу наслідків проведення бюджетної реформи; Н. М. Сіренко, О. І. Мельник [3] – під час аналізу бюджетно-податкового стимулювання інноваційної складової економіки та інші дослідники.

Побудова конкурентоспроможної національної економіки має тісний зв'язок з проведенням комплексного реформування міжбюджетних відносин в Україні. На даному етапі розвитку система управління державними фінансами характеризується недостатньою ефективністю, що в тому числі підтверджується низьким рівнем забезпечення потреб у державних послугах, слабкістю державних інституцій, враховуючи значну питому вагу видатків сектору загального державного управління, яка протягом останніх років, за оцінками МВФ, перевищує 43 % валового внутрішнього продукту країни, наявністю суттєвих розбіжностей між індикативними та фактичними показниками видатків за певними категоріями економічної та функціональної класифікації [4].

Зауважимо, що процес розвитку міжбюджетних відносин здійснюється у складних умовах трансформації всієї економічної системи, яка виступає одночасно як передумовою, так і об'єктом впливу цих відносин. Реформування міжбюджетних відносин повинно здійснюватися шляхом поступових трансформацій їх складових з урахуванням властивостей емерджентності та синергії.

Спираючись на фундаментальні дослідження у сфері трансформації бюджетної системи [1, 2], доцільно виділити наступні напрями реформування міжбюджетних відносин:

- інституціоналізація капітальних видатків всіх ланок бюджетної системи України, підвищення рівня передбачуваності у структурі та обсягах видатків;

- підтримання балансу між бюджетними видатками розвитку та обсягом залучених позикових ресурсів, утримання рівня державної заборгованості з урахуванням вартості її обслуговування в межах, які не загрожують суверенітету країни і не сприяють руйнівним процесам у вітчизняній фінансовій системі, недопущення використання фінансових ресурсів боргової активності для проведення фінансування поточних витрат;

- удосконалення системи перерозподілу зобов'язань та джерел їх фінансування між ланками бюджетної системи України з врахуванням принципів субсидіарності, справедливості, неупередженості та збалансованості;

- врегулювання системи горизонтальних потоків фінансових ресурсів між бюджетами та позабюджетними фондами;

- підвищення ефективності стратегічного планування та середньострокового бюджетного планування, що є фундаментальними складовими системи управління державними фінансами;

- збереження багатомірності податкової бази, недопущення суттєвого збільшення питомої ваги непрямих податків у структурі податкових надходжень всіх бюджетів країни.

Зазначимо, що в кризові періоди розвитку в Україні недостатньо використовувались важелі бюджетного стимулювання, що дозволяє використати ці можливості в рамках політики економічного зростання. Однак, у процесі реформування міжбюджетних відносин в Україні необхідно враховувати наявні ризики, негативний вплив яких може спричинити зворотний ефект та призвести до деформації міжбюджетних відносин, серед яких: наявний надлишок ліквідності, не затребуваний кредитної системою, сформований в кризових умовах; ризик перевищення раціональних обсягів зовнішньої заборгованості в умовах нижчої ціни запозичень на зовнішньому ринку порівняно з внутрішнім ринком та інші.

Таким чином, реформування міжбюджетних відносин в Україні є нагальним завданням, яке, з одного боку, за умови системності впроваджених заходів може стати одним з ключових чинників підвищення ефективності бюджетної системи, а з іншого, через відсутність узгоджених дій, – залишитись перманентним та безрезультатним процесом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Молдован О. О. Нова архітектура бюджетної системи України: ризики та можливості для економічного зростання : аналітична доповідь / О. О. Молдован, Я. А. Жаліло, О. В. Шевченко. – К. : НІСД, 2010. – 35 с.

2. Молдован О. О. Реформи системи державних фінансів України: перші результати та подальші перспективи / О. О. Молдован, О. В. Шевченко, О. А. Єгорова; за ред. Я. А. Жаліла. – К. : НІСД, 2011. – 88 с.

3. Сіренко Н. М. Бюджетно-податкове стимулювання інноваційного розвитку аграрного сектора економіки / Н. Сіренко, О. Мельник // Економіст. – 2013. – № 4. – С. 28–32.

4. Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки : стратегія від 08.02.2017 р. № 142-р [Електронний ресурс] / Кабінет Міністрів України. – 2017. – Режим доступу: <https://goo.gl/UNmGCS>

УДК 336.77.067.21

ЗАСТОСУВАННЯ ОВЕРДРАФТУ В УКРАЇНІ

*Бурковська А. В., кандидат економічних наук, доцент
Миколаївський національний аграрний університет*

Неефективність фінансового управління у вітчизняних сільськогосподарських підприємствах призводить до недостатньої кількості власних фінансових ресурсів та постійного пошуку джерел фінансування. Одержання ж українськими сільськогосподарськими підприємствами звичайного кредиту в комерційних банках пов'язано з певними перепонами (нерентабельність, наявність високих ризиків галузі, відсутність ліквідної застави, складності оформлення).

За необхідності швидкого і безпроблемного залучення додаткових грошових ресурсів вітчизняні підприємства користуються банківською послугою – овердрафтом.

Овердрафт є різновидом контокорентного кредиту, це вид короткострокового кредитування банківською установою свого надійного клієнта, навіть за умов наявності від'ємного сальдо на рахунок такого клієнта. Мета овердрафту – швидко надати клієнту необхідні для нього грошові ресурси для оперативного здійснення оплати платіжних документів.

Банківська установа може відкрити клієнту позичковий рахунок, з якого оплачуються розрахункові документи. До банківської установи підприємство-позичальник подає платіжне доручення на повну суму платежу. При цьому комерційний банк за рахунок власних грошових ресурсів збільшує необхідну суму, якої не вистачає клієнту, і автоматично її йому перераховує. Слід вказати, що сума овердрафту не може перевищувати ліміт, встановлений договором овердрафту, укладеним у письмовій формі. Крім того, в договорі овердрафту слід зазначити умови його використання, процентну ставку і відповідальність за порушення термінів за зобов'язаннями.

Банківські установи надають овердрафт своїм клієнтам – юридичним особам, яких можна умовно поділити на дві групи: